

STOWARZYSZENIE
POLONISTÓW

Beata Ciesielka-Piątek
Stowarzyszenie Polonistów

Stowarzyszenie Polonistów jako łącznik między OKE a środowiskiem nauczycielskim

I. Zamiast wstępu - słów kilka o Stowarzyszeniu Polonistów

Stowarzyszenie Polonistów to organizacja pozarządowa skupiająca aktywnych nauczycieli polonistów pracujących i emerytowanych. Członkami są nauczyciele praktycy wszystkich etapów edukacyjnych, w tym pracownicy naukowcy, autorzy podręczników, programów autorskich, innowacji pedagogicznych i projektów edukacyjnych, egzaminatorzy OKE, eksperci i edukatorzy, także przedstawiciele kadry kierowniczej, albowiem Stowarzyszenie skupia tych, którzy nie mają jeszcze doświadczenia i tych, którzy chcą się nim dzielić, przede wszystkim nauczycieli twórczych i poszukujących nowych rozwiązań.

Najwięcej członków pochodzi z Krakowa, ale mamy też w naszych szeregach wielu nauczycieli z całej Małopolski, a nawet spoza niej. Zapewne ma to związek z projektami edukacyjnymi, które kierujemy zawsze do jak największej ilości chętnych i nie ograniczamy się na ogół do województwa małopolskiego. Cieszymy się również z szerokiego grona sympatyków, chętnie biorących udział w różnorodnych wydarzeniach o charakterze propagatorskim czy kulturalnym.

Stowarzyszenie działa od 2003 roku, zatem już 16 lat. Jego założycielką i pierwszą przewodniczącą jest Pani Krystyna Firlej-Kępa. Wyrosło z doświadczeń Krakowskiego Oddziału Stowarzyszenia Nauczycieli Polonistów SNaP i kontynuuje jego niektóre działania. Jednak najbardziej istotna dla Stowarzyszenia Polonistów jest współpraca z Wydziałem Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie zresztą znajduje się nasza siedziba. Jest to współpraca w zakresie wzajemnej wymiany wiedzy merytoryczno-dydaktycznej oraz doświadczeń, która służyć ma jak najlepszemu przygotowaniu studentów do pracy nauczyciela, a z drugiej strony doskonaleniu kompetencji nauczycieli-praktyków w zakresie nauczania języka polskiego. Wspólne działania mają charakter edukacyjny, (organizacja kursów dokształcających i doszkalających, warsztatów, wykładów otwartych); naukowy i badawczy, (np. badania do prac zaliczeniowych i dyplomowych, lekcje pokazowe, ankiety, praktyki studenckie etc.); innowacyjny (opracowywania i wdrażania wzorcowych rozwiązań o charakterze dobrych praktyk) oraz popularyzatorski. Członkowie Stowarzyszenia uczestniczą zatem w interesujących wydarzeniach na Wydziale Polonistyki UJ, są współorganizatorami niektórych z nich, współpracują także ze studenckimi kołami naukowymi. Podejmujemy oczywiście współpracę także z innym uczelniami Krakowa.

Współpracujemy z wieloma instytucjami oświatowymi i kulturalnymi (np. Muzeum Narodowe, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna, Instytut Dialogu Międzykulturowego, domy kultury itd.), organizacjami związanymi z edukacją (SNaP, Związek Górnośląski, Fundacja „Panteon narodowy”, Fundacja „Zawsze Warto”, Fundacja „Mapa pasji”), władzami oświatowymi (Kuratorium Oświaty w Krakowie, Wydział Edukacji Urzędu Miasta, Departament Edukacji i Kształcenia Ustawicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego), mediami (portal Kraków Miasto Literatury UNESCO czy Radio „Kraków”).

Osobne miejsce należy się z pewnością wieloletniej współpracy Stowarzyszenia Polonistów z OKE w Krakowie, dlatego też szczegółowo przybliżę ją w głównej części mego wystąpienia.

II. O naszych celach i sposobach ich realizacji.

Nadrzędnym celem statutowym Stowarzyszenia jest podnoszenie rangi nauczania języka polskiego poprzez różne formy aktywności, np.:

- wymianę doświadczeń między nauczycielami języka polskiego i współpracę z osobami i instytucjami,
- inicjowanie i wspieranie wszelkich form doskonalenia metod nauczania języka polskiego;
- współtworzenie programów, kryteriów oceniania i standardów wymagań w zakresie wiedzy polonistycznej w oparciu o własne doświadczenia oraz najnowsze osiągnięcia i badania w tym zakresie;
- ułatwianie przepływu informacji dotyczących nauczania języka polskiego i podnoszenie kwalifikacji zawodowych członków Stowarzyszenia;
- reprezentowanie polonistycznego środowiska członków Stowarzyszenia: jego opinii, potrzeb i interesów oraz uprawnień wobec społeczeństwa i władz.

Dla realizacji tych celów Stowarzyszenie organizuje dla nauczycieli m.in.:

- **seminaria** np. „Repetytorium z Miłosza, czyli poeta szczęśliwie niezapomniany” czy „Repetytorium z Herberta, czyli biografia wcale nieoczywista” (WP UJ 2017,2018), „Regionalizm w edukacji - historia, teoria, praktyka”(Nowy Targ,2016);
- **konferencje naukowe** np. „Edukacja medialna w praktyce i teorii”(Kraków 2014), „Trudne lekcje języka polskiego - ku rozwiązaniom praktycznym (WP UJ 2014);
- **warsztaty** np. – „Nowatorskie metody pracy z tekstami literackimi na lekcjach j. polskiego” (Zakliczyn,2015), czy warsztaty poświęcone praktycznej interpretacji nowej podstawy programowej (WP UJ 2018); „Quest jako nowoczesna metoda edukacji” Kraków 2019);
- **konkursy dla nauczycieli** np. na scenariusze lekcji czy monograficzne materiały dydaktyczne.
- **spotkania i odczyty** np. Salony Polonistyczne (za nami już 16!) - spotkania z ludźmi kultury i nauki w ciekawych, często mało znanych miejscach Krakowa połączone zwykle z ich zwiedzaniem lub uczestnictwem w inspirującym wydarzeniu kulturalnym np. „Młodopolski Salon Polonistyczny” czy choćby „Salon Polonistyczny z muzyką w tle” itd.;

Stowarzyszenie Polonistów organizuje także **konkursy i projekty edukacyjne dla uczniów**:

- realizowane w ramach programów grantowych Województwa Małopolskiego: m.in. „Książka lekarstwem na smutek”(2015), „Letni dzień w Krakowie”(2015), „Co w słowach piszczy? Z językiem polskim za pan brat” (2015)

- realizowane samodzielnie w partnerstwie z innymi podmiotami: „Gdy pytasz mnie, czym ojczyzna jest..”, „Sienkiewicz z wyobraźni”,
- realizowane we współpracy: Ogólnopolski Konkurs Krasomówczy im. Wojciecha Korfańtego (2006-2016) – ze Związkiem Górnośląskim, Międzynarodowy Konkurs Literacko-Plastyczny dla dzieci, młodzieży i grup rodzinnych (2016-2019) – z Referatem Misyjnym Jezuitów, Małopolskie Dyktando Niepodległościowe „Po polsku o historii”(2013 - 2019) z Fundacją „Zawsze Warto” oraz liczne mniejsze projekty i konkursy.

Przywołane formy realizacji wskazują wyraźnie, że postrzegamy misję nauczyciela polonisty bardzo szeroko, interdyscyplinarnie. Wiele naszych działań integralnie łączy się z edukacją kulturową, obywatelską, regionalną, a jej odbiorcami są nie tylko poloniści i ich uczniowie.

Ponadto Stowarzyszenie prowadzi działalność popularyzatorską (np. audycje w Radiu „Kraków” i współpraca przy organizacji „Dyktanda dla Dorosłych”, artykuły prasowe, w tym np. w „Hejnale Oświatowym”), utrzymuje kontakty z odpowiednimi władzami i instytucjami (udział w konferencjach np. „Edukacja obywatelska” organizowanej przez Urząd Miasta Krakowa), współpracując chociażby w przeprowadzaniu powyższych projektów. Wiele inspirujących ofert instytucji partnerskich zamieszczamy na naszej stronie internetowej i mediach społecznościowych. Staramy się również integrować środowisko nauczycielskie m.in. poprzez wspólne uczestnictwo w życiu kulturalnym - spektakle, koncerty, zwiedzanie wystaw. Zdarzyło nam się zorganizować wystawę fotograficzną, koncert muzyczny, wydać płytę, napisać quest i dyktando, poprowadzić grę terenową i prestiżową galę...

I na zakończenie tej prezentacji działalności Stowarzyszenia jeszcze ciekawostka: w lipcu 2017 roku w Instytucie Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego na kierunku kulturoznawstwo – wiedza o kulturze została celująco obroniona praca magisterska pod tytułem „Po polsku o historii. Dyktando jako narzędzie budowania tożsamości narodowej”. Praca ta dotyczyła m.in. analizy tekstów dyktand tworzonych przez członków Stowarzyszenia Polonistów w latach 2013 - 2016 na potrzeby konkursu „Małopolskie Dyktando Niepodległościowe”.

III. Współpraca Stowarzyszenia Polonistów z OKE w Krakowie

Jednakże przede wszystkim Stowarzyszenie zajmuje stanowisko i wyraża opinie w sprawach dotyczących oświaty, szczególnie kwestii tak ważnych dla środowiska polonistycznego jak podstawa programowa, status nauczyciela polonisty w szkole, standardy wymagań edukacyjnych czy formuła egzaminów. Jednym ze statutowych celów Stowarzyszenia jest informowanie o zmianach w edukacji, w tym tych dotyczących przygotowania uczniów do egzaminów. Dlatego też członkowie Stowarzyszenia zawsze chętnie brali udział we wszystkich spotkaniach dotyczących kolejnych reform oświatowych, szczególnie koncepcji egzaminu maturalnego oraz gimnazjalnego, żywo uczestniczyli w dyskusji, wyrażali swe stanowisko, formułowali propozycje kierowane do władz oświatowych.

Niebagatelną rolę w upowszechnianiu najważniejszych informacji z zakresu reform i ich wpływu na formułę wszelkiego rodzaju egzaminów miała współpraca Stowarzyszenia z przedstawicielami OKE w Krakowie. Jej najpełniejszym wyrazem są fora dyskusyjne organizowane od 1997 roku, czyli jeszcze przez Krakowski Oddział SNaP-u.

I Forum Dyskusyjne pod hasłem „**Polonista w zreformowanej szkole**”, **I LO w Krakowie 7 XII 1997**: dyskusja nad stanem systemu oświaty i sytuacji nauczyciela polonisty z udziałem przedstawicieli OKE i nauczycieli akademickich;

II Forum Dyskusyjne pod hasłem „**Czy zdasz maturę, polonisto?**”, **VII LO w Krakowie 8 XI 2004**;

III Forum Dyskusyjne pod hasłem „**Polonista wobec najnowszej reformy programowej**”, **Wydział Polonistyki UJ16 X 2009**: prezentacja założeń najnowszej reformy programowej z języka polskiego – (dr Witold Bobiński, UJ), dyskusja o reformie programowej z udziałem pracowników naukowych UJ i UP oraz nauczycieli praktyków wszystkich typów szkół, wystąpienia pani wizytator Elżbiety Kucińskiej, a także przedstawiciele OKE w Krakowie: Marii Michłowicz i Teresy Bulskiej. Szczególnie dużo rozmawiano o kształcie sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej.

IV Forum Dyskusyjne pod hasłem „**Polonista wobec zmian programowych oraz nowej formuły egzaminów**”, **Gimnazjum nr 2 w Krakowie 23 XI 2011**: wystąpienie kuratora oświaty, informacja o próbnym egzaminie gimnazjalnym (Maria Michłowicz, OKE Kraków), wystąpienie pt. „Subiektywna ocena projektu egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej” - dr Stanisław Bortnowski, informacja o planowanych zmianach w egzaminie maturalnym z języka polskiego od 2013 i od 2015 roku – wątpliwości i obawy, dyskusja

V Forum Dyskusyjne pod hasłem „**Edukacja polonistyczna w świetle planowanych zmian**”, **Wydział Polonistyki UJ 27 IV 2016**: wystąpił prof. Andrzej Waśko ,WP UJ (jeden z twórców podstawy programowej z języka polskiego), dyskusja , wnioski i postulaty.

Przedstawiciele OKE brali również udział w innych wydarzeniach organizowanych przez Stowarzyszenie. Nie wchodząc już w szczegóły, pozwolę sobie wymienić chociażby:

- Salon romantyczny - Dom Mehoffera, 2 VI 2000r: wystąpienie Teresy Bulskiej i Krzysztofa Wiatra „Egzaminy z języka polskiego w zreformowanej szkole”;
- Seminarium „Meandry polskiej literatury współczesnej”, Kraków 20-31 III 2007: Teresa Bulska „ <<Wstrzelić się w model>> czy rozwiązać zadanie? Wnioski z uważnej lektury wypracowań maturalnych - analiza opowiadania Jarosława Iwaszkiewicza *Wiewiórka*;
- Warsztaty metodyczne „Gimnazjum, liceum i co dalej?”, Kraków 7 III 2002, prowadziły Maria Michłowicz i Małgorzata Boba;
- Spotkanie z przedstawicielem OKE i warsztaty dla nauczycieli szkół podstawowych pn. „Polonista wobec najnowszej reformy programowej” ,Dom Kultury „Podgórze” 29 III 2012
- Warsztaty „Nowa matura 2015”, Kraków 20 IX 2014 – ustalenia dotyczące matury ustnej, analiza przykładowych zadań, część pisemna egzaminu (holistyczna ocena prac uczniowskich): Anna Biernacka - członkini zespołu przygotowującego nową formułę egzaminu i opracowującego zadania dla CKE oraz Bernadeta Styczeń - członkini Zespołu Ekspertów Polonistycznych powołanego przez CKE w ramach pilotażu matury.

Ponadto przedstawicielki Stowarzyszenia Polonistów biorą udział w różnego rodzaju konferencjach dotyczących przemian w ustroju oświatowym oraz w formule egzaminu, aby informować swoich członków na bieżąco o najnowszych tendencjach (np. konferencja pn. „Modernizacja egzaminu maturalnego z języka polskiego w 2015 r.” w Serocku k. Warszawy 23 XI 2011 czy konferencja Polskiego Towarzystwa Diagnostyki Edukacyjnej w Lublinie).

IV. Zamiast zakończenia

Wynikiem powyżej przedstawionej (dość pobieżnie z oczywistych względów) współpracy między Stowarzyszeniem Polonistów a OKE w Krakowie jest nie tylko realna wiedza i konkretne umiejętności zdobywane podczas warsztatów czy seminariów, ale także możliwość wypowiedzenia się w publicznej dyskusji na istotne dla nauczyciela praktyka tematy, także w formie pisemnej. Stowarzyszenie zawsze zbiera te głosy i w imieniu swoich członków formułuje stanowisko przekazywane następnie odpowiednim instytucjom (np. „Głos Stowarzyszenia Polonistów w sprawie projektu podstawy programowej dla przedmiotu język polski w szkole podstawowej” z roku 2016 czy „Stanowisko Stowarzyszenia Polonistów

z siedzibą przy Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w sprawie wymiaru czasu pracy nauczycieli języka polskiego” 2012).

W obliczu wyzwań bieżących planujemy podejmowanie działań adresowanych także do trenerów języka polskiego jako drugiego, głównie polonistów, którzy zgłaszają potrzebę wsparcia w różnych sferach, również tej związanej z przygotowaniem uczniów cudzoziemskich do egzaminów zewnętrznych.

Myślę, że Stowarzyszenie Polonistów odgrywa istotną rolę w upowszechnianiu wiedzy o reformowanej (zbyt często - nie tylko naszym zdaniem) polskiej szkole, pełni funkcję swoistego przekątnika między Centralną Komisją Egzaminacyjną a środowiskiem nauczycieli praktyków, często zdezorientowanych i zagubionych w rzeczywistości permanentnej zmiany. O tym, że taka działalność jest potrzebna świadczy duża frekwencja i wysoka temperatura każdego spotkania. Wychodzimy z założenia, że zarówno merytoryczna debata, jak i konstruktywna krytyka zawsze są potrzebne, że warto się nawzajem słuchać, aby wypracować najlepsze rozwiązania. Pokłosem spotkań czy forów dyskusyjnych zawsze była także potrzeba doksztalcenia się i podzielenia z innymi nauczycielami zdobytą wiedzą.

Analizując obszary aktywności Stowarzyszenia, zauważyłam pewien brak czy raczej niedosyt. Do tej pory nie podejmowaliśmy działań wspomagających, upowszechniających kompetencje diagnostyczne nauczycieli, niewiele zajmowaliśmy się diagnozą i diagnostyką edukacyjną, ewentualnie w kontekście oceniania, czy przewidywania wyników egzaminów. Jak to ważny obszar w pracy każdego nauczyciela nikogo przecież na tej sali nie trzeba przekonywać. Wyrażam niniejszym nadzieję, że przy wsparciu Polskiego Towarzystwa Diagnostyki Edukacyjnej uda nam się to niedopatrzenie naprawić.

Na zakończenie chciałabym w szczególny sposób wyrazić wdzięczność Pani Teresie Bulskiej-Leśniak i Pani Marii Michłowicz z OKE w Krakowie za wieloletnią współpracę i nieocenioną życzliwość dla Stowarzyszenia Polonistów. Zawsze mogliśmy na Panie liczyć i mamy nadzieję na dalszą współpracę - teraz, gdy za nami pierwszy egzamin ósmoklasisty, a przed nami kolejna ...nowa matura.

Kraków, wrzesień 2019 r.